

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

સંતોષ કુમાર

વિરુદ્ધ

આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્ય અને અન્ય.

મે ૨૨, ૨૦૦૩

[શિવારાજ વી. પાટીલ અને અરિજીત પસાત, ન્યાયાધીશો]

સેવા કાયદો

એ.પી. રાજ્ય અને ગૌણ સેવા નિયમો, ૧૯૬૨—નિયમ ૪૭—સીધી ભરતી પહેલાંના નિયમોનું પાલન કર્યા વિના કામચલાઉ ધોરણે બઢતી—પરિણામે ભરતી નિયમોમાં છૂટછાટ અને બઢતી પામેલા લોકોની સેવાઓને તેમની કામચલાઉ બઢતીની તારીખથી પૂર્વવર્તી અસરથી નિયમિત કરવી—સીધી ભરતી દ્વારા છૂટછાટને પડકારવામાં આવી કારણ કે તેનાથી તેમની પરિષ્ઠતાને અસર થઈ—જે નિયમ હેઠળ છૂટછાટ આપવામાં આવી તેને પડકારવામાં આવી નથી અને કોઈ ક્ષેત્રભાવ સ્થાપિત થયો નથી —ટ્રિબ્યુનલે સરકારને નિયમોમાં છૂટછાટ આપવા માટે સક્ષમ ગણાવી—જો કે, કામચલાઉ બઢતી નિયમો મુજબ ન હોવાથી પૂર્વવર્તી નિયમિતતાને અમાન્ય ગણાવી—હાઈકોર્ટે ઠરાવ્યું કે જો બઢતી નિયમો મુજબ ન હોય તો પણ, પરિષ્ઠતાના હેતુ માટે કાર્યકારી સેવાઓની ગણતરી કરી શકાય છે— અપીલ પર, ઠરાવ્યું: એકવાર પ્રમોટ કરાયેલાઓની સેવાઓ નિયમિત થઈ જાય, તે પણ પ્રમોટ કરાયેલા

કવોટામાં, એમ ન કહી શકાય કે તેમની પ્રારંભિક નિમણૂક એડ-હોક ધોરણે હતી અને નિયમો અનુસાર નહોતી.

પોલીસના સબ-ઇન્સ્પેક્ટરના હોદ્દા સીધા ભરતી થયેલા અને બઢતી પામેલા લોકો વચ્ચે વહેંચવામાં આવ્યા હતા.પ્રતિવાદી નંબર ૪ સહિત કેટલાક હેડ કોન્સ્ટેબલની ૧૯૮૩માં ભરતીના નિયમોને અનુસર્યા વિના પરિષ્ઠતા બહારના સબ-ઇન્સ્પેક્ટર (ઓ.એસ.એસ.આઈ.) તરીકે કામચલાઉ નિમણૂક કરવામાં આવી હતી.અપીલકર્તાની નિમણૂક ૧૯૮૫માં સીધી ભરતી તરીકે કરવામાં આવી હતી.૧૯૯૬ અને ૧૯૯૭ ની વચ્ચે રાજ્ય સરકારે ભરતીના નિયમોમાં છૂટછાટ આપી હતી અને તેમની કામચલાઉ નિમણૂકની તારીખથી પ્રમોશન પામેલા લોકોની સેવાઓને નિયમિત કરી હતી.નિયમોમાં છૂટછાટથી અપીલકર્તાની પરિષ્ઠતાને અસર થઈ હોવાથી, તેમણે નિયમોમાં છૂટછાટ અને પરિણામી નિયમિતતાને પડકારતી અરજી રાજ્ય વહીવટી ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ દાખલ કરી હતી.ટ્રિબ્યુનલે જણાવ્યું હતું કે સરકાર એ.પી. રાજ્ય અને ગૌણ સેવા નિયમો, ૧૯૬૨ ની કલમ ૪૭ હેઠળ તેની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને નિયમોમાં છૂટછાટ આપવા માટે સક્ષમ છે, પરંતુ પ્રતિવાદી અને અન્ય ઓ.એસ.એસ.આઈ. દ્વારા આપવામાં આવેલી સેવાઓને તેમની પરિષ્ઠતા નક્કી કરવા માટે કાર્યકારી સેવા તરીકે ગણી શકાય નહીં કારણ કે તેમની નિમણૂકો નિયમો અનુસાર ન હતી અને ભૂતકાળની નિયમિતતાએ અપીલકર્તાના હિતને પ્રતિકૂળ અસર કરી હતી; અને નિયમિત રીતે નિયુક્ત સબ-ઇન્સ્પેક્ટરોની પરિષ્ઠતાને અસર કરતી તેમને આપવામાં આવેલી છૂટછાટની કોઈપણ કાલ્પનિક તારીખોને માન્ય ગણી શકાય નહીં.હાઈકોર્ટે રિટ અરજીઓને મંજૂરી આપી હતી કે ભરતીના નિયમોને ભૂતકાળથી લાગુ કરી શકાય છે અને જો પ્રમોશન મેળવનારની પ્રારંભિક નિમણૂક નિયમો અનુસાર કરવામાં ન આવી હોય તો પણ તેમની કાર્યકારી સેવાઓને પરિષ્ઠતાના હેતુ માટે ગણી શકાય છે કારણ કે તેઓ તેમની સેવાઓની નિયમિતતા સુધી અવિરતપણે પદ પર ચાલુ રહ્યા હતા.આથી આ અપીલ કરવામાં આવી છે.

અપીલને ફગાવી દેતાં, કોર્ટે

હેલ્ડ:૧.પ્રતિવાદીને અપીલકર્તાની ભરતી પહેલાં અસ્થાયી ધોરણે ઓ.એસ.એસ.આઈ. તરીકે બઢતી આપવામાં આવી હતી.એકવાર તેમની સેવાઓ નિયમિત થઈ જાય, તે પછા પ્રમોટિ ક્વોટામાં, અપીલકર્તા સીધી ભરતી હોવાથી કોઈ ફરિયાદ કરી શકતા નથી.આ દષ્ટિકોણથી એવું ન કહી શકાય કે પ્રતિવાદીની વરિષ્ઠતા પર પ્રશ્ન ઉઠાવવા માટે છૂટછાટનો આદેશ પસાર કરતા પહેલાં નોટિસની અછતને કારણે અપીલકર્તા અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિ હતો.ટ્રિબ્યુનલ એવું કહેવામાં યોગ્ય ન હતું કે અપીલકર્તાની વરિષ્ઠતાને અસર કરતી છૂટછાટની કોઈ પછા કાલ્પનિક તારીખ આપવામાં આવી હતી.હકીકતમાં, પ્રતિવાદીની સેવા વાસ્તવિક તારીખથી નિયમિત કરવામાં આવી હતી, જે તારીખે તેને અસ્થાયી રૂપે ઓ.એસ.એસ.આઈ. તરીકે બઢતી આપવામાં આવી હતી, જે માન્ય હતી.

[૨૭૬-ઈ; ૨૬૯-એફ]

૨. પ્રતિવાદી અને અન્ય લોકોને વરિષ્ઠતાના આધારે સબ-ઈન્સ્પેક્ટર તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા, જે અપીલકર્તા જેવા સીધા ભરતી કરનારાઓ પહેલાંની ઉત્કૃષ્ટ યોગ્યતા અને રેકૉર્ડને ધ્યાનમાં રાખીને કરવામાં આવ્યું હતું.એ.પી. રાજ્ય અને ગૌણ સેવા નિયમો, ૧૯૬૨ ના નિયમ ૪૭ હેઠળ ઉપલબ્ધ સત્તાના ઉપયોગમાં સેવા નિયમોમાં છૂટછાટ આપીને તેમની સેવાઓ નિયમિત કરવામાં આવી હતી. અપીલકર્તાએ નિયમ ૪૭ ની માન્યતાને પડકારી ન હતી અને ઉપરોક્ત નિયમ હેઠળ છૂટછાટની સત્તાના ઉપયોગમાં સત્તાવાળાઓ સામે કોઈ બદનિયત સ્થાપિત કરવામાં આવી ન હતી.ટ્રિબ્યુનલે નોંધ્યું છે કે ભરતીની પદ્ધતિ સંબંધિત નિયમમાં છૂટછાટ આપવામાં આવી ન હતી, પરંતુ માત્ર પેટા-નિરીક્ષકની શ્રેણીમાં બઢતીના હેતુ માટે જે શરતો પૂરી કરવાની હતી તેમાં છૂટછાટ આપવામાં આવી હતી; આ તારણ હાઈકોર્ટ દ્વારા ખલેલ પહોંચાડતું નથી; મૂળભૂત લાયકાત અંગે કોઈ છૂટછાટ આપવામાં આવી ન હતી; રાજ્ય સરકારે પ્રતિવાદી અને અન્યની સેવાઓને તેઓને પેટા-નિરીક્ષક તરીકે કામચલાઉ નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા ત્યારથી પૂર્વવર્તી અસરથી નિયમિત કરી હતી.તે પછા વિવાદિત નથી કે તેમની સેવાઓ પૂર્વવર્તી અસર સાથે નિયમિત ન થાય ત્યાં સુધી તેઓ લગભગ ૧૨-૧૩ વર્ષ સુધી અવિરતપણે સેવામાં ચાલુ રહ્યા હતા.એકવાર તેમની સેવાઓ નિયમિત થઈ જાય પછી

એમ ન કહી શકાય કે તેમની પ્રારંભિક નિમણૂક માત્ર એડ હોક ધોરણે હતી અને નિયમો અનુસાર નહોતી અને કામચલાઉ વ્યવસ્થા તરીકે કરવામાં આવી હતી.[૨૭૨-૪, એફ, જી, એચ]

ડાયરેક્ટ રિફ્રુટ ક્લાસ II એન્જિનિયરિંગ ઓફિસર્સ એસોસિએશન વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય અને અન્ય, [૧૯૯૦] ૨ એસસીસી ૭૧૫, અનુસરવામાં આવ્યું.

આંધ્ર પ્રદેશ સરકાર અને અન્ય વિરુદ્ધ શ્રી ડી. જનાર્દન રાવ અને અન્ય, [૧૯૭૬] ૪ એસસીસી ૨૭૬; એમ. વેંકટેશ્વરલુ અને અન્ય વિરુદ્ધ આંધ્ર પ્રદેશ સરકાર અને અન્ય, [૧૯૯૬] ૫ એસસીસી ૧૬૧; દેસૂજા રામા રાવ અને અન્ય વિરુદ્ધ આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્ય અને અન્ય, [૧૯૮૮] સપ.૨૨૧ અને પી.વી.ટી. ફિલિપ વિરુદ્ધ પી. નરસિંહા રેડ્ડી અને અન્ય, [૧૯૯૩] સપ.૩ એસસીસી ૪૩૮ પર આધાર રાખવામાં આવ્યો.

એન.કે. દુર્ગા દેવી વિરુદ્ધ કમિશનર ઓફ કોમર્શિયલ ટેક્સ, હૈદરાબાદ અને અન્ય, [૧૯૯૭] ૧૧ એસ.સી.સી. ૯૧, વિશિષ્ટ.

દિવાની અપીલીય અધિકારક્ષેત્ર:દિવાની અપીલ ક્રમાંક ૪૯૧૭/૨૦૦૦.

આંધ્ર પ્રદેશ હાઈકોર્ટના ડબલ્યુ.પી. નંબર ૩૫૭૭૫/૧૯૯૭માં ૩૦/૦૪/૧૯૯૯ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

અપીલકર્તા માટે એલ. નાગેશ્વર રાવ, જે. આર. મનોહર રાવ, જી. રામકૃષ્ણ પ્રસાદ એસ. યુ. કે. સાગર માટે.

પ્રતિવાદીઓ માટે એમ.એન. રાવ, એ.ડી.એન. રાવ, એ.પી. જ્યોતિશ અને અમર જ્યોતિ શર્મા.

જી. પ્રભાકર અને મિસ ટી. અનામિકા એ.પી. રાજ્ય માટે.

કોર્ટનો ચુકાદો અપાયો હતો:

શિવારાજ વી. પાટીલ ન્યાય.હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચે સામાન્ય વિવાદાસ્પદ આદેશ દ્વારા રિટ અરજી નંબર ૩૪૮૩૯, ૩૫૭૭૫/૧૯૯૭ અને ૬૭૫૮/૧૯૯૮નો નિકાલ કર્યો હતો.આ અપીલ ડબલ્યુ.પી. નંબર ૩૫૭૭૫/૯૭માં પ્રતિવાદી નંબર ૪ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી છે.આ અપીલમાં અહીં પ્રતિવાદી નંબર ૪ (જેને હવે પછી 'પ્રતિવાદી' તરીકે ઓળખવામાં આવશે) સહિત કેટલાક હેડ કોન્સ્ટેબલને ભરતીના નિયમોનું પાલન કર્યા વિના વરિષ્ઠતાના આધારે ૦૩/૧૨/૧૯૮૩ થી સબ-ઈન્સ્પેક્ટર (OSSI) તરીકે કામચલાઉ ધોરણે નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા.અપીલકર્તાની ૧૨/૦૯/૧૯૮૫ના રોજ સીધી ભરતી તરીકે નિમણૂક કરવામાં આવી હતી.૧૯૯૬ અને ૧૯૯૭ની વચ્ચે આંધ્ર પ્રદેશ સરકારે વિવિધ સરકારી આદેશો બહાર પાડીને પ્રતિવાદી અને અન્ય લોકોની તરફેણમાં સંબંધિત ભરતીના નિયમોમાં છૂટછાટ આપી હતી, જે તેમની કામચલાઉ નિમણૂકની તારીખથી અમલમાં આવે છે, જે અપીલકર્તાની વરિષ્ઠતાને અસર કરે છે.અપીલકર્તાએ એ.પી. વહીવટી ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ તેને પડકાર્યો હતો.ટ્રિબ્યુનલે જણાવ્યું હતું કે રાજ્ય સરકાર પાસે ભરતીના નિયમોને ભૂતકાળથી લાગુ કરવાની સત્તા છે, પરંતુ ટ્રિબ્યુનલે જણાવ્યું હતું કે પ્રતિવાદી અને અન્ય સમાન રીતે મૂકવામાં આવેલા વ્યક્તિઓ દ્વારા આપવામાં આવતી સેવાઓને તેમની વરિષ્ઠતા નક્કી કરવા માટે કાર્યકારી સેવા તરીકે ગણી શકાય નહીં કારણ કે તેમની નિમણૂક નિયમો અનુસાર નહોતી અને તેઓ નિમણૂક માટે લાયક નહોતા.ટ્રિબ્યુનલના આદેશથી વ્યથિત થઈને પ્રતિવાદી અને અન્ય પ્રમોટિઓએ હાઈકોર્ટમાં રિટ અરજીઓ દાખલ કરી હતી.હાઈકોર્ટે વિવાદાસ્પદ આદેશ દ્વારા રિટ અરજીઓને મંજૂરી આપી હતી કે ભરતીના નિયમોને ભૂતકાળથી લાગુ કરી શકાય છે.હાઈકોર્ટે એમ પણ જણાવ્યું હતું કે જો તેમની પ્રારંભિક નિમણૂક નિયમો દ્વારા નિર્ધારિત પ્રક્રિયાને અનુસરીને કરવામાં ન આવી હોય તો પણ, નિયમોમાં છૂટછાટ આપીને તેમની સેવાઓને નિયમિત કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી તેઓ આ પદ પર

અવિરતપણે ચાલુ રહ્યા હતા અને તેથી વરિષ્ઠતાના હેતુ માટે તેમની કાર્યકારી સેવાઓને ધ્યાનમાં લેવી પડી હતી.આથી, હાઈકોર્ટના વિવાદાસ્પદ આદેશની માન્યતા અને ચોકસાઈ પર સવાલ ઉઠાવતી આ અપીલ દાખલ કરવામાં આવી છે.

થોડા વધુ તથ્યોની નોંધ લેવી ઉપયોગી થઈ શકે છે.

૧૯૮૩માં પોલીસના સબ-ઈન્સ્પેક્ટરના મહત્વના હોદ્દાઓની ગણતરી કરવામાં આવી હતી અને સીધી ભરતી અને બઢતી વચ્ચે વહેંચવામાં આવ્યા હતા.વિશેષ નિયમો અનુસાર, બઢતી પામેલા લોકો કેડરના ૩૦ ટકાથી વધુ ન હોઈ શકે.૨૦૦ જગ્યાઓમાંથી ૬૫ જગ્યાઓ પ્રમોશન મેળવનારાઓને ફાળવવામાં આવી હતી અને ૧૨૭ સીધી ભરતી માટે ફાળવવામાં આવી હતી.અપીલકર્તા અને અન્ય સીધા ભરતી થયેલા લોકોને એપીપીએસસી દ્વારા કરવામાં આવેલી પસંદગી બાદ ૧૨/૦૯/૧૯૮૫ના રોજ નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા. તેઓએ તાલીમ લીધી હતી અને તાલીમના અંતે તમામ પરીક્ષાઓ પાસ કરી હતી.સરકારે ૧૯૯૬-૯૭માં પ્રતિવાદી અને અન્ય કેટલાક લોકોની તેમની કામચલાઉ નિમણૂકની તારીખથી તેમની સેવાઓને કાયમી બનાવવાના સંબંધિત ભરતી નિયમોમાં છૂટછાટ આપતા વિવિધ આદેશો જારી કર્યા હતા.ઉક્ત આદેશો અનુસાર, પોલીસ કમિશનરે પ્રતિવાદી અને અન્ય પ્રતિવાદીઓની તેમની કામચલાઉ નિમણૂકની તારીખથી નિયમિત સેવાઓ નિયમિત કરવાના આદેશો જારી કર્યા હતા.આ સંજોગોમાં, અપીલકર્તા અને અન્ય સીધી ભરતી કરનારાઓએ નિયમોમાં છૂટછાટ અને પ્રતિવાદી અને અન્યની સેવાઓના પરિણામી નિયમિતકરણને પડકારતી ઓ. એ. એ. પી. વહીવટી ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ દાખલ કરી હતી.ટ્રિબ્યુનલે આંશિક રીતે ઓ.એ.ને મંજૂરી આપી હતી કે સરકાર એ.પી. રાજ્ય અને ગૌણ સેવા નિયમો, ૧૯૬૨ (સંક્ષિપ્તમાં 'સામાન્ય નિયમો') ના નિયમ ૪૭ હેઠળ આપવામાં આવેલી સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને ભૂતકાળની અસર સાથે સેવા શરતો સંબંધિત નિયમોમાં છૂટછાટ આપવા માટે સક્ષમ છે.જો કે, આ કોર્ટના વિવિધ નિર્ણયોનો ઉલ્લેખ કરીને,

ટ્રિબ્યુનલે એવો મત આપ્યો હતો કે પ્રતિવાદી અને અન્ય ઓ.એસ.એસ.આઈ. દ્વારા આપવામાં આવેલી સેવાઓને તેમની વરિષ્ઠતા નક્કી કરવા માટે કાર્યકારી સેવા તરીકે ગણી શકાય નહીં કારણ કે તેમની નિમણૂકો નિયમો અનુસાર નહોતી, તેઓ નિમણૂક માટે લાયક નહોતા અને તેમની સેવાઓની પૂર્વવર્તી નિયમિતતાએ અપીલકર્તા અને અન્ય લોકોના હિતોને પ્રતિકૂળ અસર કરી હતી જેઓ નિયમિત રીતે સીધા ભરતી તરીકે નિયુક્ત થયા હતા.તેણે લીધેલા દૃષ્ટિકોણમાં, ટ્રિબ્યુનલે જણાવ્યું હતું કે વિવાદાસ્પદ આદેશો, જે હદ સુધી તેઓ અપીલકર્તા અને અન્યની વરિષ્ઠતાને અસર કરે છે, તે અમાન્ય હતા.પ્રતિવાદી અને અન્ય પ્રમોટ કરાયેલા ઓ.એસ.એસ.આઈ.એ ટ્રિબ્યુનલના આદેશના તે ભાગ સામે હાઈકોર્ટમાં રિટ અરજીઓ દાખલ કરી હતી.

ઉપર પહેલેથી જ નોંધ્યું છે તેમ, હાઈકોર્ટે રિટ અરજીઓને મંજૂરી આપી હતી કે સેવા શરતો સંબંધિત ભરતીના નિયમોને ભૂતકાળથી લાગુ કરી શકાય છે અને જો તેમની પ્રારંભિક નિમણૂકો નિયમો દ્વારા નિર્ધારિત પ્રક્રિયાને અનુસરીને કરવામાં ન આવી હોય તો પણ, બઢતી પામેલા લોકોની કાર્યકારી સેવાઓને વરિષ્ઠતાના હેતુઓ માટે ગણી શકાય છે કારણ કે તેઓ તેમની સેવાઓની નિયમિતતા સુધી અવિરતપણે પદ પર ચાલુ રહ્યા હતા.

અપીલકર્તા વતી વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી એલ. નાગેશ્વર રાવે આગ્રહ કર્યો હતો કે પૂર્વવર્તી અસરથી મૂળભૂત ભરતીના નિયમોમાં છૂટછાટ આપવાની મંજૂરી નથી; જે વ્યક્તિ નિયમો અનુસાર નિયુક્ત નહોતો થયો, તે તેની કામચલાઉ નિમણૂકની તારીખથી વરિષ્ઠતાનો હકદાર નહોતો.તેમના મતે, જો લાયકાત વગેરે સંબંધિત નિયમોમાં છૂટછાટ આપીને હેડ કોન્સ્ટેબલમાંથી ઓ.એસ.એસ.આઈ. તરીકે નિમણૂક કરવામાં આવે તો પણ, એ.પી.પી.એસ.સી. દ્વારા પસંદગી પછી નિયમિત ધોરણે નિયુક્ત થયેલા સીધા ભરતી થયેલા લોકોની વરિષ્ઠતાને આવી છૂટછાટ અસર કરી શકે નહીં. તેમણે તેમના દાવાને સમર્થન આપવા માટે વિવિધ નિયમો અને સરકારી આદેશો વિશે અમને સમજાવ્યું.

બીજી તરફ, પ્રતિવાદીના વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી એમ.એન. રાવે વિવાદાસ્પદ ચુકાદાને ટેકો આપતા અને રિટ અરજીઓને મંજૂરી આપવા માટે ચુકાદામાં નોંધાયેલા કારણોને યોગ્ય ઠેરવતા રજૂઆતો કરી હતી.વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલના જણાવ્યા અનુસાર, રાજ્ય સરકાર પાસે ભૂતકાળની અસર સાથે નિયમોમાં છૂટછાટ આપવાની સત્તા હતી.રાજ્યના વિદ્વાન વકીલે શ્રી એમ.એન. રાવની દલીલોને અપનાવીને વિવાદાસ્પદ આદેશને સમર્થન આપ્યું હતું.

અમે બંને પક્ષે કરવામાં આવેલી રજૂઆતોને કાળજીપૂર્વક ધ્યાનમાં લીધી છે.ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ એવું સ્વીકારવામાં આવ્યું હતું કે સરકાર પાસે સામાન્ય નિયમોના નિયમ ૪૭ હેઠળના નિયમોમાં છૂટછાટ આપવાની સત્તા છે, પરંતુ, જો કે, એવો દાવો કરવામાં આવ્યો હતો કે ભરતીના મૂળભૂત નિયમો એટલે કે એ.પી. પોલીસ ગોણ સેવા નિયમો (ટૂંકમાં 'સેવા નિયમો')ને ઉપરોક્ત નિયમ હેઠળની સત્તાનો ઉપયોગ કરીને છૂટછાટ આપી શકાય નહીં.આ કોર્ટ દ્વારા નિર્ધારિત સંબંધિત નિયમો અને કાયદાને ધ્યાનમાં રાખીને, ટ્રિબ્યુનલે નિષ્કર્ષ આપ્યો કે મૂળભૂત લાયકાતમાં કોઈ છૂટછાટ આપવામાં આવી નથી, પરંતુ પ્રતિવાદીની બાબતમાં સબ-ઇન્સ્પેક્ટર તરીકે ભૂતકાળની અસર સાથે સેવાઓને નિયમિત કરવા માટે સેવાની શરતોમાં છૂટછાટ આપવામાં આવી છે.ચુકાદાના ફકરા ૨૧માં ટ્રિબ્યુનલે જણાવ્યું હતું કે, તે સુસ્થાપિત કાયદો છે કે સરકાર સામાન્ય નિયમોના નિયમ ૪૭ હેઠળ તેમને આપવામાં આવેલી સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને નિમણૂકના નિયમોમાં છૂટછાટ આપી શકે છે અને આવી છૂટછાટ ભૂતકાળથી લાગુ થઈ શકે છે.એમ. વેંકટેશ્વરલુ અને અન્ય વિરુદ્ધ એ.પી. સરકાર અને અન્ય કેસ, [૧૯૯૬] ૫ એસ.સી.સી. ૧૬૭ માં આ કોર્ટના કેસનો પણ ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે નિયમ ૪૭ દેખીતી રીતે ડેપ્યુટી તેહસીલદારના પદ પર બઢતી માટે એક વ્યક્તિની પાત્રતામાં છૂટછાટના કિસ્સામાં કોઈ નોટિસ આપવાનું વિચારતું નથી; આવા કિસ્સામાં તમામ અસરગ્રસ્ત પક્ષોને નોટિસ આપવી જરૂરી નહોતી.જોકે, ટ્રિબ્યુનલે જણાવ્યું હતું કે પ્રતિવાદી અને

અન્યની ઓ.એસ.એસ.આઈ. તરીકેની નિમણૂક નિયમો અનુસાર નહોતી અને તેમની નિમણૂક સેવા નિયમો અનુસાર અન્ય પાત્ર વ્યક્તિઓના કેસને ધ્યાનમાં લીધા પછી કરવામાં આવી ન હતી, તેથી સબ-ઇન્સ્પેક્ટરોના કેસમાં પરિષ્કૃતિ નક્કી કરતી વખતે તેમની સેવાઓને ધ્યાનમાં લઈ શકાય નહીં.અંતે, ટ્રિબ્યુનલે નિષ્કર્ષ આપ્યો કે ઓ.એ.માં બિનસત્તાવાર પ્રતિવાદીઓ નિયમિત સબ-ઇન્સ્પેક્ટર તરીકે નિયુક્ત થવાનો દાવો માત્ર તે તારીખોથી કરી શકે છે, જે તારીખો પર સરકારે સેવા નિયમોમાં છૂટછાટ આપવાનો આદેશ જારી કર્યો હોય; નિયમોમાં છૂટછાટની તારીખ પહેલાં નિયમિત રીતે નિયુક્ત સબ-ઇન્સ્પેક્ટરોની પરિષ્કૃતિને અસર કરતી તેમને આપવામાં આવેલી છૂટછાટની કોઈપણ કાલ્પનિક તારીખોને માન્ય ગણી શકાય નહીં.બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, ટ્રિબ્યુનલે જણાવ્યું હતું કે સરકાર પાસે નિમણૂક અને બઢતીના હેતુ માટે ભૂતકાળથી અમલમાં આવે તે રીતે નિયમોમાં છૂટછાટ આપવાની સત્તા છે, પરંતુ અન્ય લોકોની પરિષ્કૃતિને અસર કરતી સેવાઓની નિયમિતતાની તારીખ પહેલાં તેમને પરિષ્કૃતિ સોંપી શકાય નહીં, જેઓ તેમની નિયમિતતાની તારીખ પહેલાં નિયમિત રીતે નિયુક્ત થયા હોય.અમારા મતે, ટ્રિબ્યુનલ એવું કહેવામાં યોગ્ય ન હતું કે અપીલકર્તાની પરિષ્કૃતિને અસર કરતી છૂટછાટની કોઈ પણ કાલ્પનિક તારીખ આપવામાં આવી હતી.હકીકતમાં, પ્રતિવાદીની સેવાને વાસ્તવિક તારીખથી નિયમિત કરવામાં આવી હતી, જે તારીખે તેને અસ્થાયી રૂપે ઓ.એસ.એસ.આઈ. તરીકે બઢતી આપવામાં આવી હતી, જે આ કોર્ટના બંધારણીય બેંચના ચુકાદાના પરિચ્છેદ ૪૭ (બી) ની દ્રષ્ટિએ માન્ય હતી, જે ભરતી વર્ગ-૨ એન્જિનિયરિંગ ઓફિસર્સ એસોસિએશન વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય અને અન્ય [(૧૯૯૦) ૨ એસ.સી.સી. ૭૧૫] માં હતી.વધુમાં, પ્રતિવાદીને આપવામાં આવેલું બઢતી પ્રમોટી ક્વોટામાં હતું, જેણે અપીલકર્તાને અસર કરી ન હતી, જેમને પાછળથી સીધી ભરતી તરીકે ભરતી કરવામાં આવ્યા હતા.ઉલ્લેખનીય છે કે, વર્ષ ૧૯૮૩-૮૪માં જ્યારે પ્રતિવાદી અને અન્યની સેવાઓ નિયમિત કરવામાં આવી હતી ત્યારે સબ-ઇન્સ્પેક્ટરની જગ્યા પર કોઈ સીધી ભરતી કરવામાં આવી નહોતી.અપીલકર્તાની ભરતી વર્ષ ૧૯૮૫માં કરવામાં આવી હતી, એટલે કે જે તારીખે પ્રતિવાદીએ કામ કરવાનું શરૂ કર્યું હતું તે પછીની તારીખથી, જોકે કામચલાઉ ધોરણે

ઓ.એસ.એસ.આઈ. તરીકે.આ દષ્ટિકોણથી, નોટિસ વિના અપીલકર્તાની વરિષ્ઠતાને અસર કરવાનો પ્રશ્ન ઊભો થયો ન હતો.

અમે અહીં જ જણાવી શકીએ છીએ કે ટ્રિબ્યુનલે એ તારણ નોંધ્યું નથી કે બઢતી માટેની ખાલી જગ્યાઓની સામે અનૌપચારિક પ્રતિવાદીઓની સેવાઓને નિયમિત કરવામાં આવી હતી કે નહીં.

હાઈકોર્ટે ચુકાદાના ફક્ત ૭માં સ્પષ્ટ તારણ નોંધ્યું છે કે પ્રતિવાદી અને અન્યની સેવાઓને પ્રમોશન માટેની ક્વોટામાં ઉપલબ્ધ ખાલી જગ્યાઓના સંદર્ભમાં નિયમિત કરવામાં આવી હતી, જેનું અવલોકન આ રીતે કરવામાં આવ્યું હતું:—

"૭.એક બીજો પાસું છે જેના પર બારમાં કોઈ દલીલ કરવામાં આવી ન હતી અને જાણકાર ટ્રિબ્યુનલે પણ કોઈ તારણ નોંધ્યું નથી.આ કેસોમાં, અરજદારોએ ચોક્કસ દાવો કર્યો હતો કે તેમની કામચલાઉ નિમણૂકની પ્રારંભિક તારીખથી તેમની સેવાઓને નિયમિત કરવામાં આવી હતી, જે પ્રમોટ કરાયેલા લોકોને ફાળવવામાં આવેલા ૩૦ ટકા ક્વોટામાં કરવામાં આવી હતી.ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ અહીં બિન-સત્તાવાર પ્રતિવાદીઓ દ્વારા દાખલ કરાયેલા પ્રતિજ્વાબમાં આ હકીકતનો કોઈ ચોક્કસ ઇનકાર નથી, જો કે એવું બતાવવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો હતો કે જ્યારે અહીં અરજદારોને બઢતી આપવામાં આવી ત્યારે બઢતી પામેલા લોકોના ક્વોટામાં કોઈ ખાલી જગ્યાઓ ઉપલબ્ધ ન હતી અને તે નિમણૂકો સીધી ભરતી માટેની ખાલી જગ્યાઓમાં કરવામાં આવી હતી કારણ કે સીધી ભરતી દ્વારા નિમણૂકોને અંતિમ સ્વરૂપ આપવામાં થોડો વિલંબ થયો હતો.પરંતુ એવી કોઈ ચોક્કસ દલીલ નથી કે તેમની નિમણૂકની તારીખે, પ્રમોટ કરાયેલા ક્વોટામાં ખાલી જગ્યાઓ અરજદારોની સેવાઓને નિયમિત કરવાના

હેતુ માટે ઉપલબ્ધ ન હતી.હકીકતમાં, સરકારી પ્રતિવાદી નંબર ૧ વતી ગૃહ વિભાગના સહાયક સચિવે ટ્રિબ્યુનલમાં એક વધારાનું પ્રતિજ્ઞાબ દાખલ કર્યું હતું, જેમાં અહીં અરજદારોની દલીલને ખાસ સમર્થન આપવામાં આવ્યું હતું કે તેમની સેવાઓને નિયમિત કરવામાં આવી હતી, જે પ્રમોશન મેળવનારાઓની ક્વોટામાંથી ઉપલબ્ધ ખાલી જગ્યાઓના સંદર્ભમાં કરવામાં આવી હતી.ટ્રિબ્યુનલે આ પાસા પર કોઈ તારણ નોંધ્યું નથી.આ પ્રશ્નનો જવાબ આ અદાલતમાં અહીંના બિનસત્તાવાર પ્રતિવાદીઓના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા આપવામાં આવ્યો ન હતો.આ રીટ અરજીઓના હેતુ માટે અને કોઈ નિર્ણાયક સામગ્રીની ગેરહાજરીમાં, સરકાર વતી દાખલ કરાયેલા સોગંદનામામાં કરાયેલ નિવેદનને સ્વીકારવું પડશે અને એવું માનવું પડશે કે વિવાદાસ્પદ જી.ઓ. હેઠળ જે નિયમિત કરવાની સૂચના આપવામાં આવી હતી તે પ્રમોટિઓ માટેના ક્વોટામાં ઉપલબ્ધ ખાલી જગ્યાઓના સંદર્ભમાં હતી.

અમારી સમક્ષ કેટલીક દલીલો રજૂ કરવામાં આવી હતી કે પ્રતિવાદી અને અન્યની સેવાઓની નિયમિતતા બઢતી માટેના ક્વોટાની વિરુદ્ધ નથી.ઉપર ઉલ્લેખિત વિવાદાસ્પદ ચુકાદાના ફક્ત ૭ માં જે જણાવવામાં આવ્યું છે, તે જોતાં અને ખાસ કરીને જ્યારે આ બાબતે હાઈકોર્ટ સમક્ષ કોઈ દલીલ રજૂ કરવામાં આવી ન હતી, ત્યારે પ્રતિવાદીની સેવાઓને નિયમિત કરવી એ પ્રમોશન માટેના ક્વોટાની વિરુદ્ધ છે એવા મુદ્દા પર વાંધો ઉઠાવતા અપીલકર્તા વતી રજૂ કરવામાં આવેલી દલીલને સ્વીકારવી શક્ય નથી.

સામાન્ય નિયમોનો નિયમ ૪૭ અને ૧૯૯૬ના નિયમોનો અનુરૂપ નવો નિયમ ૩૧ આ પ્રમાણે છે:—

"૪૭.રાજ્યપાલ દ્વારા નિયમોમાં છૂટછાટ.ભારતના બંધારણની કલમ ૩૦૮ની જોગવાઈ હેઠળ બનાવેલ અથવા તે બંધારણની કલમ ૩૧૩ હેઠળ સમાવિષ્ટ કોઈ પણ નિયમ, રાજ્યપાલની કોઈ પણ વર્ગ અથવા વ્યક્તિઓના સમૂહને કોઈ પણ નાગરિક પદ પર નિયુક્ત કરવાના કે આંધ્ર પ્રદેશ સરકાર હેઠળ કોઈ પણ વ્યક્તિ કે જે નાગરિક ક્ષમતામાં સેવા આપી રહી હોય અથવા સેવા આપી ચૂકી હોય તેને ન્યાયી અને સમાન રીતે નિયુક્ત કરવાના કેસમાં કાર્યવાહી કરવાની સત્તાને મર્યાદિત કરવા અથવા ઓછી કરવા માટે અર્થઘટન કરવામાં આવશે નહીં.

જો કે, જ્યાં આવો કોઈ નિયમ કોઈ વ્યક્તિ અથવા વ્યક્તિઓના વર્ગના કિસ્સામાં લાગુ પડે છે, ત્યાં તે નિયમ દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવેલી વ્યક્તિ અથવા વ્યક્તિઓના વર્ગ માટે ઓછી અનુકૂળ રીતે કેસો સાથે વ્યવહાર કરવામાં આવશે નહીં.

"૩૧.રાજ્યપાલ દ્વારા નિયમોમાં છૂટછાટ.આ નિયમોમાં અથવા વિશેષ નિયમોમાં સમાવિષ્ટ કોઈપણ બાબત હોવા છતાં, રાજ્યપાલને આ નિયમો અથવા વિશેષ નિયમોમાં સમાવિષ્ટ કોઈપણ નિયમોને, કોઈપણ વ્યક્તિ અથવા વ્યક્તિઓના વર્ગની તરફેણમાં, સેવામાંના કોઈપણ સભ્યને અથવા સેવામાં નિયુક્ત થનાર કોઈપણ વ્યક્તિ, વર્ગ અથવા કેટેગરી અથવા વ્યક્તિ અથવા વ્યક્તિઓના વર્ગને તેમની અરજીમાં છૂટછાટ આપવાની સત્તા રહેશે, જેમણે આંધ્ર પ્રદેશ સરકારમાં કોઈપણ નાગરિક ક્ષમતામાં સેવા આપી હોય, જે રીતે તેમને ન્યાયી અને સમાન લાગે, જ્યાં આવી છૂટછાટ જાહેર હિતમાં જરૂરી માનવામાં આવે અથવા જ્યાં આવા નિયમ અથવા નિયમોની અરજીથી સંબંધિત વ્યક્તિ અથવા વ્યક્તિઓના વર્ગને અયોગ્ય મુશ્કેલી થવાની સંભાવના હોય.

સામાન્ય નિયમોના નિયમ જીની ભાષા અને વિષયવસ્તુના આધારે અને આ અદાલતના નિર્ણયોના પ્રકાશમાં ટ્રિબ્યુનલ તેમજ હાઈકોર્ટે મક્કમતાથી નિષ્કર્ષ કાઢ્યો છે કે રાજ્ય સરકાર પાસે નિયમોમાં ભૂતકાળથી છૂટછાટ આપવાની સત્તા છે.

ડાયરેક્ટ રિફ્રુટ ક્લાસ II એન્જિનિયરિંગ ઓફિસર્સ એસોસિએશનના કેસ (સુપ્રા)માં આ કોર્ટની બંધારણીય બેન્ચે વિવિધ પાસાઓ અને અગાઉના નિર્ણયોને ધ્યાનમાં લીધા પછી ચુકાદાના ફક્ત જીમાં તારણોનો સારાંશ આપ્યો હતો.આપણા હેતુ માટે ઉપરોક્ત ફક્તના (A) અને (B) ફક્તઓ સુસંગત છે, જે નીચે ઉતારેલા છે:—

"જી.સારાંશમાં, અમે માનીએ છીએ કે:

(એ) એકવાર નિયમ અનુસાર કોઈ હોદ્દા પર કોઈ વ્યક્તિની નિમણૂક કરવામાં આવે, પછી તેની વરિષ્ઠતા તેની નિમણૂકની તારીખથી ગણવી પડે છે, તેની પુષ્ટિની તારીખથી નહીં.

ઉપરોક્ત નિયમનો ઉપસંહાર એ છે કે જ્યાં પ્રારંભિક નિમણૂક માત્ર એડ હોક હોય અને નિયમો અનુસાર ન હોય અને કામચલાઉ વ્યવસ્થા તરીકે કરવામાં આવી હોય, તો આવી પોસ્ટમાં અધિકારીત્વને વરિષ્ઠતાને ધ્યાનમાં લેવા માટે ધ્યાનમાં લઈ શકાતું નથી.

(બી) જો નિયમો દ્વારા નિર્ધારિત પ્રક્રિયાને અનુસરીને પ્રારંભિક નિમણૂક કરવામાં ન આવે પરંતુ નિયમો અનુસાર તેની સેવાના નિયમિતકરણ સુધી નિયુક્ત વ્યક્તિ બિનઅટકાયત રીતે પદ પર ચાલુ રહે છે, તો કાર્યકારી સેવાનો સમયગાળો ગણવામાં આવશે.

પ્રતિવાદી અને અન્યને વરિષ્ઠતાના આધારે સબ-ઇન્સ્પેક્ટર તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા, જે અપીલકર્તા જેવા સીધા ભરતી કરનારાઓ પહેલાંની ઉત્કૃષ્ટ યોગ્યતા અને રેકૉર્ડને ધ્યાનમાં લેતા હતા. સામાન્ય નિયમોના નિયમ ૪૭ હેઠળ ઉપલબ્ધ સત્તાનો ઉપયોગ કરીને સેવા નિયમોમાં છૂટછાટ આપીને તેમની સેવાઓને નિયમિત કરવામાં આવી હતી. અપીલકર્તાએ નિયમ ૪૭ની માન્યતાને પડકારી ન હતી અને નિયમ હેઠળ છૂટછાટની સત્તાનો ઉપયોગ કરતી વખતે સત્તાવાળાઓ સામે કોઈ દૂષિતતા સ્થાપિત થઈ ન હતી. ટ્રિબ્યુનલે નોંધ્યું છે કે ભરતીની પદ્ધતિ સંબંધિત નિયમમાં છૂટછાટ આપવામાં આવી ન હતી, પરંતુ માત્ર સબ-ઇન્સ્પેક્ટરની કેટેગરીમાં બઢતીના હેતુ માટે જે શરતો પૂરી કરવાની હતી તેમાં છૂટછાટ આપવામાં આવી હતી; આ તારણ હાઈકોર્ટ દ્વારા ખલેલ પહોંચાડતું નથી; મૂળભૂત લાયકાત અંગે કોઈ છૂટછાટ આપવામાં આવી ન હતી; રાજ્ય સરકારે પ્રતિવાદી અને અન્યની સેવાઓને તેઓને સબ-ઇન્સ્પેક્ટર (ઓએસએસઆઈ) તરીકે કામચલાઉ નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા ત્યારથી પૂર્વવર્તી અસરથી નિયમિત કરી હતી. તે પણ વિવાદિત નથી કે તેઓ લગભગ ૧૨-૧૩ વર્ષ સુધી તેમની સેવાઓ પૂર્વવર્તી અસરથી નિયમિત ન થાય ત્યાં સુધી અવિરતપણે સેવામાં રહ્યા હતા. આ વાસ્તવિક સ્થિતિ હોવાથી એવું ન કહી શકાય કે ઉપરોક્ત બંધારણીય બેંચના ચુકાદાના ફકરા ૪૭ (એ) ની અનુગામી વર્તમાન કેસની હકીકતોને લાગુ પડે છે. એકવાર તેમની સેવાઓ નિયમિત થઈ જાય પછી એવો દાવો કરી શકાય નહીં કે તેમની પ્રારંભિક નિમણૂક માત્ર એડ હોક ધોરણે હતી અને નિયમો અનુસાર નહોતી અને કામચલાઉ વ્યવસ્થા તરીકે કરવામાં આવી હતી. બીજી તરફ, ફકરો ૪૭ (બી) પ્રતિવાદીના કેસને ટેકો આપે છે.

આ કોર્ટને આંધ્ર પ્રદેશ સરકાર અને અન્ય વિરુદ્ધ શ્રી ડી. જનાર્દન રાવ અને અન્ય, [૧૯૭૬] ૪ એસસીસી ૨૭૬ માં સામાન્ય નિયમોના નિયમ ૪૭ હેઠળ સેવા નિયમોમાં છૂટછાટ આપવાની સરકારની સત્તા પર વિચાર કરવાનો પ્રસંગ આવ્યો હતો.તે કિસ્સામાં, તહસીલદારના કેડરમાં બઢતી માટે નાયબ તહસીલદારોની એક પેનલ તૈયાર કરવામાં આવી હતી.સંબંધિત સમયના નિયમો અનુસાર, તહસીલદાર તરીકે બઢતી માટે પેનલમાં સામેલ થવા માટે, નાયબ તહસીલદારોએ કેટલીક લાયકાતો સંતોષવી પડતી હતી, જેમાં નાયબ તહસીલદાર તરીકે તેમણે મેજિસ્ટ્રેટની સત્તાઓનો ઉપયોગ કર્યો હોવો જોઈએ.ઐતિહાસિક કારણોને ધ્યાનમાં રાખીને સરકારે તેલંગાણાના આંધ્ર પ્રદેશ વિસ્તારના નાયબ તહસીલદારોને તહસીલદાર તરીકે બઢતી માટે પેનલમાં સામેલ કરવા માટે બાકાત રાખવાને અન્યાયી ગણાવ્યું હતું.આથી નિયમ ૪૭ હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરીને સરકારે છૂટછાટ આપી હતી અને તેલંગાણા વિસ્તારમાંથી આવતા નાયબ તહસીલદારોને તહસીલદાર તરીકે બઢતી માટે પેનલમાં સામેલ કરવામાં આવ્યા હતા.જ્યારે નિયમ ૪૭ હેઠળ સેવાની શરતોમાં છૂટછાટ આપવાની સરકારની સત્તાને પડકારવામાં આવ્યો હતો, ત્યારે આ કોર્ટે અભિપ્રાય વ્યક્ત કર્યો હતો કે સામાન્ય નિયમોનો નિયમ ૪૭ રાજ્યપાલને સામાન્ય નિયમોની કડકાઈને એવી રીતે છૂટછાટ આપવાની સત્તા આપે છે જે ન્યાયી અને સમાન લાગે.અદાલતે આગળ કહ્યું:—

"એ જોવું મુશ્કેલ નથી કે નિયમ ૪૭ હેઠળ કાર્યવાહી કરવાનો પ્રસંગ ત્યારે ઊભો થઈ શકે છે જ્યારે સરકારનું ધ્યાન એવા કેસ તરફ દોરવામાં આવે જ્યાં ન્યાય આપવામાં નિષ્ફળતા મળી હોય.આવા કિસ્સાઓમાં આર. ૪૭ હેઠળ પૂર્વવર્તી અસર સાથે સત્તાનો ઉપયોગ કરીને જ ન્યાય કરી શકાય છે, અન્યથા નિયમનો ઉદ્દેશ અને હેતુ મોટાભાગે નિષ્ફળ જશે.

(ભાર આપવામાં આવ્યો છે)

આ જ ચુકાદામાં આ કોર્ટ દ્વારા એવી દલીલને નકારી કાઢવામાં આવી હતી કે નિયમ ૪૭ હેઠળ છૂટછાટ સંભવિત રીતે આપી શકાય છે, પૂર્વવર્તી રીતે નહીં.

આ અદાલતે ફરી એક વાર એમ. વેંકટેશ્વરલુ અને અન્ય વિરુદ્ધ એ.પી. સરકાર અને અન્ય, [૧૯૯૬] ૫ એસ.સી.સી. ૧૬૭ માં જણાવ્યું હતું કે નિયમ ૪૭ હેઠળ રાજ્યપાલને સામાન્ય નિયમોની કડકાઈને એવી રીતે હળવી કરવાની સત્તા છે જે તેમને ન્યાયી અને સમાન લાગે છે.તે કિસ્સામાં અપીલકર્તાને ૨૦/૦૬/૧૯૮૪ના રોજ નાયબ તહસીલદાર તરીકે બઢતી આપવામાં આવી હતી.નિયમિત બઢતી માટે ૦૧/૦૭/૧૯૮૩થી અમલમાં આવેલી પેનલ વર્ષ ૧૯૮૩-૮૪ માટે તૈયાર કરવાની હતી; તેમણે કેપ્યુટી તહસીલદાર તરીકે નિયમિત બઢતી માટે એ.પી. રેવન્યુ સબઓર્ડિનેટ સર્વિસ રૂલ્સ, ૧૯૬૧ (સ્પેશિયલ રૂલ્સ)ના નિયમ ૮(ii) દ્વારા નિર્ધારિત સેવા પૂર્ણ કરી ન હતી.તેમણે નિયમોના નિયમ ૪૭ હેઠળ છૂટછાટની વિનંતી કરી હતી.રાજ્ય સરકારે આ ખામીને હળવી કરી હતી અને તેમને ૧૯૮૭-૮૮ના બદલે વર્ષ ૧૯૮૩-૮૪ માટે નિયુક્ત કર્યા હતા અને તે મુજબ તેમને નિયમિત ધોરણે બઢતી આપવામાં આવી હતી.અપીલકર્તાને આપવામાં આવેલી આ છૂટછાટ પર પ્રહાર કરવામાં આવ્યો હતો.આ પ્રશ્ન સાથે કામ કરતાં, ફકરા ૮ માં, આ અદાલતે અવલોકન કર્યું:-

"૮.આમ જોઈ શકાય છે કે રાજ્યપાલને સામાન્ય નિયમોની કડકાઈને એવી રીતે હળવી કરવાની સત્તા આપવામાં આવી છે, જે તેમને ન્યાય અને સમાનતાના હિતમાં ન્યાયી અને સમાન લાગે.ન્યાય માત્ર પૂર્વવર્તી શક્તિનો ઉપયોગ કરીને જ થઈ શકે છે.નહિંતર, નિયમ ૪૭નો ઉદ્દેશ અને હેતુ મોટાભાગે નિષ્ફળ જશે.ટ્રિબ્યુનલની પૂર્ણ બેન્ચનો એ

નિર્ણય કે નિયમ જીનો ઉપયોગ ભૂતકાળથી કરી શકાતો નથી, તેથી સ્પષ્ટપણે
ગેરકાયદેસર છે.

(ભારણ આપવામાં આવ્યું છે)

તે ચુકાદામાં અન્ય પ્રશ્ન પણ ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યો હતો કે શું નિયમ જી હેઠળ છૂટછાટની સત્તાનો
ઉપયોગ કરતા પહેલા અસરગ્રસ્ત થવાની સંભાવના ધરાવતા વ્યક્તિઓને નોટિસ આપવી જરૂરી છે કે
કેમ.આ જ પ્રશ્નના સંદર્ભમાં ચુકાદાના ફક્ત ૧૧માં આ પ્રમાણે જણાવવામાં આવ્યું છે:-

"૧૧.તો પછી પ્રશ્ન એ છે કે:શું નિયમ જી હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરતા પહેલા
અસરગ્રસ્ત થવાની સંભાવના ધરાવતી તમામ વ્યક્તિઓને નોટિસ આપવી જરૂરી છે?
આ નિયમ કોઈ પણ પ્રકારની નોટિસ આપવા અંગે વિચાર કરતો નથી.તે કોઈ ચોક્કસ
વ્યક્તિના આંતરવ્યવહારના દાવાને ધ્યાનમાં લેવાનો કેસ નથી.તે ઘણા લોકોની સામે
એક વ્યક્તિની પાત્રતાને હળવી કરવાનો કિસ્સો છે.આ સંજોગોમાં, અમે નથી
વિચારતા કે આ નિયમ તમામ અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિઓને નોટિસ આપવાની કલ્પના કરે
છે.

કોઈ પણ સંજોગોમાં, વર્તમાન કેસમાં પ્રતિવાદીને છૂટછાટ આપવામાં આવે તે પહેલાં અપીલકર્તાને
નોટિસ ન આપવી એ અપ્રસ્તુત હતું કારણ કે પ્રતિવાદીને પ્રમોટી ક્વોટામાં બઢતી આપવામાં આવી
હતી, જે ઉપર જણાવવામાં આવ્યું છે.

દેસુલા રામા રાવ અને અન્ય વિરુદ્ધ આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્ય અને અન્ય [૧૯૮૮] (સપ.) એસસીસી ૨૨૧
માં કેસની હકીકતો લગભગ આપણે જે કેસ સાથે કામ કરી રહ્યા છીએ તેની હકીકતો જેવી જ હતી.તે
કિસ્સામાં પ્રતિવાદીઓ ૩ અને જને અનુક્રમે ૧૪/૦૮/૧૯૫૯ અને ૧૯/૦૫/૧૯૬૦ના રોજ સહાયક
ઈજનેર તરીકે કામચલાઉ નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા, તે પહેલાં અપીલકર્તાઓની સહાયક ઈજનેર
તરીકે ભરતી કરવામાં આવી હતી.સામાન્ય નિયમોના નિયમ ૨૨(એ) હેઠળની સત્તાઓનો ઉપયોગ

કરીને, મુખ્ય ઇજનેર દ્વારા ૦૩/૦૫/૧૯૬૭ ના રોજ આપવામાં આવેલા આદેશ દ્વારા પ્રતિવાદીઓની સેવાઓ ૧૯/૦૫/૧૯૬૧ થી નિયમિત કરવામાં આવી હતી.આ કોર્ટે ઉપરોક્ત ચુકાદાના ફક્ત ૪ માં અવલોકન કર્યું હતું કે પ્રતિવાદી ૩ અને ૪ ની સેવાઓને નિયમિત કરવા માટે નિર્દેશિત કરવામાં આવ્યા હતા, તે તેમની મદદનીશ ઇજનેર તરીકેની નિમણૂક પહેલાંના નથી, નિયમિતતા મનસ્વીતાને કારણે દૂષિત થઈ હોવાનું કહી શકાય નહીં.આ ચુકાદા પરથી એવું અનુમાન કરી શકાય છે કે છૂટછાટની સત્તાનો ઉપયોગ ભૂતકાળથી કરી શકાય છે અને એ.પી. જનરલ નિયમોના નિયમ ૧૦(એ) હેઠળ તેની નિમણૂકની તારીખથી ભૂતકાળથી અસર સાથે કામચલાઉ નિમણૂક પામેલાની સેવાઓને નિયમિત કરવાના ચોક્કસ હેતુ માટે તેનો ઉપયોગ કરી શકાય છે.

તેમ છતાં, પી.વી.ટી. ફિલિપ વિ. પી. નરસિંહા રેડ્ડી અને અન્ય, [૧૯૯૩] સપોર્ટમાં આ અદાલતનો અન્ય એક નિર્ણય.૩ એસ.સી.સી. ૪૩૮ પ્રતિવાદીના કેસને એ અસરથી ટેકો આપે છે કે નિયમ ૪૭ હેઠળ છૂટછાટ આપવાની સત્તા ન્યાય અને સમાનતાના હિતમાં જ્યાં પણ જરૂરી હોય ત્યાં પૂર્વવર્તી અસર સાથે ઉપયોગમાં લઈ શકાય છે.

આ કેસમાં નિયમ ૧૦(એ)(આઈ)(આઈ) હેઠળ પ્રતિવાદીની નિમણૂકને સંબંધિત સેવા નિયમો અને આંધ્ર પ્રદેશ પોલીસ મેન્યુઅલ ભાગ-૧ના સ્ટેન્ડિંગ ઓર્ડર નંબર ૧૦૭માં છૂટછાટ આપીને નિયમિત કરવામાં આવી હતી.હાઈકોર્ટ દ્વારા અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે તેમ, સરકારે યોગ્ય કારણોસર પ્રતિવાદીની સેવાઓને માન્યતા આપવા અને યોગ્યતા માટે પ્રોત્સાહન આપવા અને જાહેર હિતમાં કામચલાઉ બઢતીની તારીખથી સબ-ઇન્સ્પેક્ટર તરીકે નિયમિત કરવાનું પસંદ કર્યું છે.હાઈકોર્ટે એ પણ નોંધ્યું હતું કે પ્રતિવાદીઓને તેમની વ્યક્તિગત અસાધારણ સેવાઓ અને યોગ્યતાના આધારે વરિષ્ઠતાથી બઢતી આપવામાં આવી હતી.ટ્રિબ્યુનલે કરેલી ટિપ્પણીઓ કે પ્રતિવાદીની નિમણૂક નિયમો અનુસાર નહોતી અને નિયમો અનુસાર અન્ય તમામ પાત્ર વ્યક્તિઓના કેસને ધ્યાનમાં લીધા

પછી તેમની નિમણૂક કરવામાં આવી નહોતી, તેમાં હાઈકોર્ટે ખામી શોધી કાઢી હતી અને તેથી તેમની કામચલાઉ નિમણૂકની તારીખથી સબ-ઇન્સ્પેક્ટરના કેડરમાં પરિષ્ક્રિતા માટે તેમની સેવાઓની ગણતરી કરી શકાતી નથી. હાઈકોર્ટે અવલોકન કર્યું હતું કે તેમની સાથે દરેક પાત્ર વ્યક્તિના કેસને ધ્યાનમાં લેવાનો પ્રશ્ન ભાગ્યે જ ઊભો થશે કારણ કે આવા કિસ્સાઓમાં, ફક્ત તેની નોંધપાત્ર કામગીરી અને યોગ્યતાના આધારે કોઈ ચોક્કસ વ્યક્તિને સિનિયોરિટી પ્રમોશનમાંથી પસંદ કરવામાં આવશે, જેમ કે આ કેસમાં કરવામાં આવ્યું છે. હાઈકોર્ટે એ પણ નોંધ્યું હતું કે સામાન્ય નિયમો નિયમ ૧૦(એ) (i)(૧) હેઠળ એડ હોક નિમણૂક માટે પ્રદાન કરે છે અને આ કિસ્સામાં બઢતી દ્વારા નિમણૂક કરવાની જોગવાઈ છે અને તે જ રીતે પ્રતિવાદીને બઢતી આપવામાં આવી હતી. નિયમ ૪૭ હેઠળ છૂટછાટ આપવાની સત્તાનો ઉપયોગ કરતા પહેલા અસરગ્રસ્ત થવાની સંભાવના ધરાવતા લોકોને નોટિસ આપવા બાબતે, હાઈકોર્ટે વિવાદિત ચુકાદાના ફકરા ૨૨માં અવલોકન કર્યું હતું:-

"૨૨. એકમાત્ર અન્ય દલીલ જેનો ઉલ્લેખ કરવાની જરૂર છે તે એ છે કે કોઈપણ સંજોગોમાં સરકારના વિવાદાસ્પદ આદેશો બિન-સત્તાવાર પ્રતિવાદીઓના હિતો (પરિષ્ક્રિતા)ને અસર કરશે નહીં કારણ કે સરકાર દ્વારા વિવાદાસ્પદ આદેશો પસાર કરતા પહેલાં તેમને કોઈ નોટિસ આપવામાં આવી નથી. અહીં ઉલ્લેખ કરી શકાય છે કે, વિવાદાસ્પદ આદેશો સબ-ઇન્સ્પેક્ટરોના કેડરમાં આંતરિક પરિષ્ક્રિતા નક્કી કરવા સાથે સંબંધિત નથી. અહીં અરજદારોને તેમની અસાધારણ યોગ્યતા અને કામગીરીના આધારે તેમના વ્યક્તિગત કેસોમાં બઢતી આપવામાં આવી હતી. જો એ.પી. જનરલ રૂસ્સના નિયમ ૪૭ હેઠળના નિયમોમાં છૂટછાટ આપીને તેમની સેવાઓને નિયમિત કરવાથી અન્યની પરિષ્ક્રિતાને અસર થાય છે, તો આ પોતે એ દલીલને સમર્થન આપતું નથી કે બિન-સત્તાવાર પ્રતિવાદીઓ અને અન્યને પૂર્વ સૂચના આપ્યા વિના વિવાદાસ્પદ આદેશો પસાર કરી શકાયા ન હોત. વધુમાં, સામાન્ય નિયમોનો નિયમ ૪૭ તેનો ઉપયોગ કરતા પહેલા નોટિસ આપવાની વિચારણા કરતો નથી. સુપ્રીમ કોર્ટે એમ.

વેંકટેશ્વરલુ (ઉપર) ના કેસમાં કહ્યું છે કે નિયમ ૪૭ કોઈ પણ નોટિસની કલ્પના કરતું નથી. એવું પણ અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે તે કોઈ ચોક્કસ વ્યક્તિના આંતરિક દાવાઓ પર વિચાર કરવાનો કેસ ન હતો અને તે ઘણા લોકોની સામે એક વ્યક્તિની પાત્રતાની જરૂરિયાતને હળવી કરવાનો કેસ હતો. આ સંજોગોમાં, એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે કોઈ નોટિસની જરૂર નથી.

ધ્યાનમાં રાખવા જેવું બીજું મહત્વનું પરિબળ એ છે કે હાઈકોર્ટ દ્વારા નોંધવામાં આવેલ તારણ છે કે પ્રતિવાદીને સબ-ઈન્સ્પેક્ટરના પદ પર આપવામાં આવેલ બઢતી પ્રમોશન માટેની ખાલી જગ્યાઓની વિરુદ્ધ હતી. પ્રતિવાદીને અપીલકર્તાની ભરતી પહેલાં કામચલાઉ ધોરણે ઓ.એસ.એસ.આઈ. તરીકે બઢતી આપવામાં આવી હતી. એકવાર તેમની સેવાઓ નિયમિત થઈ જાય, તે પણ પ્રમોટી ક્વોટામાં, અપીલકર્તા સીધી ભરતી હોવાથી કોઈ ફરિયાદ કરી શકતા નથી. આ દૃષ્ટિકોણથી એવું ન કહી શકાય કે પ્રતિવાદીની પરિષ્ઠતા પર પ્રશ્ન ઉઠાવવા માટે છૂટછાટનો આદેશ પસાર કરતા પહેલાં નોટિસ ન આપવા બદલ અપીલકર્તા અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિ હતા.

હાઈકોર્ટના જણાવ્યા અનુસાર, અપીલકર્તા વતી ટાંકવામાં આવેલા નિર્ણયો તે કેસોના તથ્યોને ધ્યાનમાં રાખીને અપીલકર્તાના કેસને સમર્થન આપતા નથી અને અમારા મતે તે યોગ્ય છે. તે સિવાય, સામાન્ય નિયમોના નિયમ ૪૭ સાથે સંબંધિત આ અદાલતના સીધા નિર્ણયોના પ્રકાશમાં, હાઈકોર્ટ વિવાદાસ્પદ આદેશમાં તેનું પાલન કરવામાં યોગ્ય હતી.

એન.કે. દુર્ગા દેવી વિરુદ્ધ કમિશનર ઓફ કોમર્શિયલ ટેક્સિસ, હૈદરાબાદ અને અન્યનો કેસ, [૧૯૯૭] ૧૧ એસસીસી ૯૧ પણ ત્રણ કારણોસર અપીલકર્તાને મદદ કરતો નથી (૧) તે કેસના તથ્યો પર છે, (૨) જેમ કે ચુકાદાના ફક્ત ૩ માં જોઈ શકાય છે, આદેશ વિદ્વાન વકીલ દ્વારા આપવામાં આવેલી છૂટના આધારે કરવામાં આવ્યો હતો કે તમામ અસરગ્રસ્ત પક્ષોને નોટિસ આપ્યા વિના છૂટછાટ માન્ય રીતે પસાર કરી શકાતી નથી કારણ કે તે કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોનું ઉલ્લંઘન હશે,

અને (૩) પ્રતિવાદીને પ્રમોટી ક્વોટામાં ઓએસએસઆઈ તરીકે બઢતી આપવામાં આવી હતી અને સીધી ભરતી માટેના ક્વોટા સામે નહીં, જે કેટેગરીમાં અપીલકર્તા સંબંધિત હતા.

આમ કોઈપણ ખૂણાથી જોવામાં આવે તો આપણને વિવાદિત ચુકાદામાં દખલ કરવા માટે કોઈ સારું કારણ કે માન્ય આધાર મળતો નથી.આથી, આ અપીલમાં કોઈ યોગ્યતા ન હોવાથી તેને ફગાવી દેવામાં આવી છે.કોઈ ખર્ચ નહીં.

કે.કે.ટી.

અપીલ રદ કરવામાં આવી.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.